

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษา และได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากประชาชนในเขตบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียคือครัวเรือนในชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย ที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวจำนวน 80 ครัวเรือน นอกจากนั้นได้เก็บข้อมูลจากตัวแทนภาครัฐบาล ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากแผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว ที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชยจำนวน 20 ราย นอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการที่ได้เข้าร่วมในกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนบ้านฮ้อย ซึ่งเป็นบริษัท ที่เป็นตัวแทนนำเอานักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนจำนวน 5 ราย โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 105 รายจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for Social Science: SPSS) ผลการศึกษาและอภิปรายผลนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 3 กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย

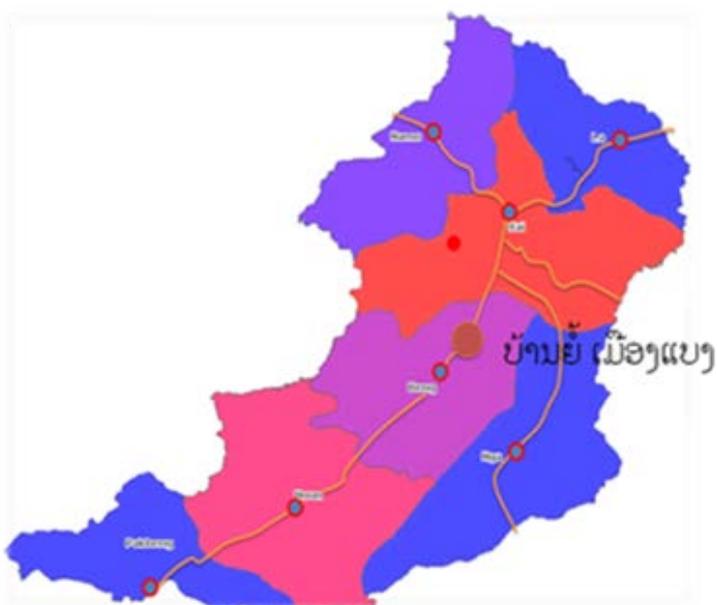
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แขวงอุดมไชย เป็นแขวงที่อุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น วัดพระเจ้าสิงคำ วัดพระเจ้าคำตัน เป็นต้น ในส่วนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวชนเผ่า เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวชน ชีวนานาภรณ์ การเดินป่า เทียน้ำตก เป็นต้น ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ภายในชุมชนท้องถิ่น ที่สำคัญคือแขวงอุดมไชย ยังเป็นแขวงที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่

สำคัญ โดยเฉพาะมีเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยงกลับประเทศเพื่อนบ้าน คือ เส้นทางเศรษฐกิจ เส้นทาง R3A ซึ่งสามารถเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างสะดวกสบาย เช่น เชียงของ (ประเทศไทย) เมืองหลา สาธารณรัฐประชาชนจีน และ เดียนเบียนฟู สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จึงส่งผลให้แขวงอุดมไซกลายเป็นจุดแวะพักในการเดินทางตามแนวทางเศรษฐกิจดังกล่าว (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงอุดมไซ, 2011: 32)

นอกจากนี้เมืองแขวง ยังประกอบไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสนใจ ได้แก่ การท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น น้ำตกตาดน้ำแฉ น้ำตกตาดน้ำ อ้วน (ตาด 20 วา) เป็นต้น ในส่วนการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ เช่น ความเป็นมาของชาติพันธุ์ ชนเผ่า เป็นต้น และจากการท่องเที่ยววัฒนธรรม คือวัฒนธรรมในชุมชน มีวิถีชีวิตที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม เช่น วัฒนธรรมบ้านฮ้อย เป็นต้น โดยกล่าวคือ บ้านฮ้อย เป็นบ้านที่ตั้งอยู่ริบตามแนวเส้นทางเลขที่ 2 W ซึ่งเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านตามอนุภาคพื้นแม่น้ำโขง เช่น จังหวัดน่าน ประเทศไทย และ เดียนเบียนฟู สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งบ้านฮ้อยได้ห่างจากเทศบาลแขวง 56 ตารางเมตร และเทศบาลเมืองแขวง 7 ตารางเมตร ประกอบ มี 135 ครัวเรือน 167 ครอบครัว มีประชากรทั้งสิ้น 682 คน หญิง 346 คน ชาย 336 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาวเผ่าลื้อ มีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร ได้แก่ปลูกพืชผัก และ ดันไม้กสิกรรมตามเนินเขา เช่น การปลูกข้าว ข้าวโพดที่โอบล้อมตามเนินเขาน้อยใหญ่ที่สามารถเห็นได้อย่างสุดสายตา นอกจากนี้ยังประกอบอาชีพคือการผลิตเครื่องหัตถกรรมที่ถูกสืบทอดกันมาแต่โบราณ สิ่งสำคัญยังเป็นบ้านที่ได้รับประกาศเป็นบ้านวัฒนธรรม บ้านปลอดคดี บ้านแบบอย่างสามสะอาด บ้านที่มีเศรษฐกิจอุดมสมบูรณ์ และประกอบไปด้วยหุบเขาน้อยใหญ่ริบต่อกันไป แต่เหนือ ตลอดได้ จึงกลายเป็นบ้านที่มีแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำ น้อยใหญ่ โดยคนในชุมชนเรียกกันว่าห้วยพุก ซึ่งเห็นได้ว่าคนในชุมชนส่วนใหญ่ได้นำไปใช้ในการดำรงชีพก่อนจะมีโครงการน้ำริน และในปัจจุบันคนในชุมชนจำนวนหนึ่งยังใช้สายน้ำดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน จึงเห็นได้ว่าพื้นที่ของบ้านฮ้อย ยังคงความเป็นเดิมในด้านการวัฒนธรรมที่ยังไม่ถูกทำลาย กล่าวคือแหล่งธรรมชาติ อื่นๆ สถานที่ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอันส่งผลให้เห็นถึงความพร้อมเพื่อที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเครือข่ายทางด้านการท่องเที่ยวชุมชนได้ เช่น บ้านห้วยล่อ บ้านท่ามื่น ที่มีแหล่งน้ำตกธรรมชาติ ได้แก่ ตาดน้ำแฉ ส่วนบ้านห้วยล่อ มีน้ำตกตาดมูล และตาดห้วยล่อ (ตาด 20 วา) ซึ่งน้ำตกเหล่านี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงให้กลายเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวกลับบ้านฮ้อยได้ เนื่องจากชุมชนบ้านฮ้อย เป็นบ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวเผ่าที่คงความดั้งเดิม โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา และการแต่งกาย ซึ่งเป็นหนึ่งที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนด้วยเหตุจึงเป็นบ้านที่ได้รับการสนับสนุนให้กลายเป็นอีกหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวในการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน

ให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบของการท่องเที่ยวชุมชนแบบมีส่วนร่วม จึงได้กำหนดการจัดการท่องเที่ยวภายในออกเป็น 4 กลุ่มการผลิตเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในชุมชนเข้าในการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเห็นได้ชัด (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านย้อย เมืองแบง แขวงอุดมไชย, 2011: 11)

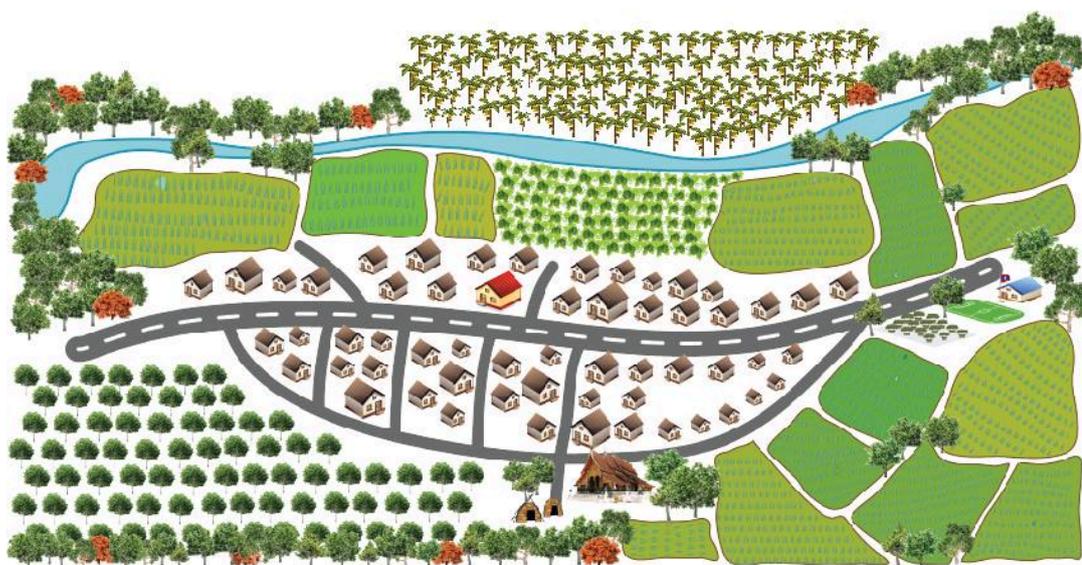
ภาพ 4 แผนที่บ้านย้อย เมืองแบง แขวงอุดมไชย

ภาพ 5 บ้านย้อย เมืองแบง แขวงอุดมไชย

สภาพแวดล้อมธรรมชาติ

บ้านย้อย เป็นบ้านวัฒนธรรมแต่ยังคงความดั้งเดิมในด้านธรรมชาติในชุมชนที่มีความสวยงามเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมทั่วไป ซึ่งสามารถเห็นได้ถึงความอุดมในแต่ละด้านภายในชุมชน ได้แก่ ด้านทิศตะวันออก มีหุบเขาน้อยใหญ่เรียงต่อกันไป ตั้งแต่เหนือถึงใต้ โดยคนในชุมชนได้ปลูกพืชผัก และต้นไม้เกษตรกรรมตามหุบเขา ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำน้อยใหญ่ที่ชุมชนเรียกกันว่าห้วยพุก ที่ไหลผ่านบ้านเป็นสายน้ำที่ชุมชนได้นำไปใช้ก่อนจะมีโครงการน้ำริน และชุมชนจำนวนยังใช้น้ำดังกล่าวถึงปัจจุบัน ในด้านทิศตะวันตกเป็นทุ่งกว้างใช้ปลูกข้าว ข้าวโพด พืชการเกษตร เป็นต้น จากนั้นจึงเห็นได้ว่าบ้านย้อยเป็นบ้านที่มีความอุดมไปด้วยความเป็นธรรมชาติที่สามารถเห็นได้อย่างสุดสายตา (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านย้อย เมืองแวง แขวงอุดมไชย, 2011: 15)

ภาพ 6 ภาพรวมของชุมชนบ้านย้อย เมืองแวง แขวงอุดมไชย

ประวัติของบ้านย้อย

ชุมชนบ้านย้อยเป็นชุมชนชาวเผ่าลื้อ ซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมจากแขวงพงสาลี โดยย้ายถิ่นฐานใหม่มาตั้งหมู่บ้านที่เมืองแวง แขวงอุดมไชย นับแต่ปี ค.ศ. 914 เป็นต้นมา และตั้งชื่อว่าบ้านย้อย เนื่องจากชาวบ้านได้นำเอาชื่อบ้านเดิมที่อยู่เขตห้วยย้อย แขวงพงสาลี มาเป็นชื่อบ้านย้อยในปัจจุบัน ประชากรบ้านย้อยยังรักษาความเชื่อ วัฒนธรรม จารีตประเพณีอันดีงามแบบดั้งเดิม ที่ถูกสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ ที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะการทอผ้า เ็นฝ้าย เครื่องปั้นดินเผา การจักสาน ตี

เหล็ก เป็นต้นที่สืบทอดกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 17)

วัฒนธรรม

การแต่งกายและภาษา

ประเพณีการแต่งกายของชาวเผ่าลื้อโดยเพศชายเผ่าลื้อ แต่งกายด้วยการใส่เสื้อห้วยที่ทอด้วยผ้าฝ้ายประดับด้วยเรยเงิน กลางกลอง ผ้าใยขายาว เรียกว่าเตียวโนภาษาลื้อ และเพศหญิงแต่งกายด้วยเสื้อทำด้วยผ้าฝ้าย ส่วนผ้าซิ่นมีหลายลาย เช่น ลายซิ่นดอก ซิ่นลาย ซิ่นโยน ซิ่นตราเหลือง เป็นต้น ในส่วนการใช้ภาษาส่วนใหญ่จะใช้ภาษาลื้อเข้าในการ สื่อสารกับสังคมชาวเผ่าลื้อด้วยกันโดยใช้ควบคู่กับการใช้ภาษาลาวเป็นภาษากลาง ส่วนการเขียนลื้อ ในปัจจุบันได้สูญหายไปแล้ว (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 19)

ภาพ 7 การแต่งกายชาย

ภาพ 8 การแต่งกายหญิง

บุญประเพณี และความเชื่อ

บุญประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวเผ่าลื้อ บ้านย้อ คือ บุญกำบ้าน คือ การฆ่าสัตว์ (วัว ควาย) ต้มเหล้า เลี้ยงศิบรรพบุรุษ เลี้ยงผีบ้านผีเมือง ซึ่งจะจัดในเดือน 7 เเพ็ง ของเผ่าลื้อ (เดือน พฤษภาคม) ของทุกๆ ปี อดีตชาวบ้านมีความเชื่อกันว่า ถ้าครอบครัวใดฆ่าควายต้องได้กำบ้าน 9 วัน 9 คืน ถ้าฆ่าหมูต้องได้กำบ้าน 7 วัน 7 คืน และมีข้อห้ามคือคนในห้ามออกคนนอกห้ามเข้า แต่ปัจจุบันประเพณีดังกล่าวได้มีการเปลี่ยนแปลง ได้กำบ้านเพียง 1 วัน 1 คืน ตรงกันข้ามบางครอบครัวถือ 3 วัน 3 คืน ชาวบ้านมีความเชื่อ ทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาผีทำผีบ้านผีเรือน มีข้อห้าม อยู่ 2 ข้อ คือ ห้ามคนนอกเข้าห้องนอน และห้ามย้ายก้อนหินสามก้อน ออกจากข้างเตาไฟ (เผ่าลื้อเวลาขึ้นบ้านใหม่ จะวางก้อนหินสามก้อน ไว้ข้างขาเตาไฟ ข้างใดข้างหนึ่ง เพื่อทำพิธีตามจารีตประเพณีของเขา และทิ้งไว้แบบนั้น โดยไม่มีการเคลื่อนย้าย (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านย้อ เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 22)

ภาพ 9 วัดที่ชาวบ้านใช้เข้าในการประกอบกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ศิลปะการแสดง

ศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะของเผ่าลื้อ (บ้านย้อ) คือ การเป่าขลุ่ย (เป่าปี่) ขลุ่ยที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะการเป่าขลุ่ยคู่ คือมีทั้งขลุ่ยผู้ (ขลุ่ยชาย) และขลุ่ยแม่ (ขลุ่ยหญิง) สีซอ และขับลำภาษาลื้อ จากนี้ยังมีการฟ้อนศิลปะแบบผสมผสานยุคใหม่ แสดงถึงวิถีชีวิตของชุมชนชาวเผ่า เช่น ฟ้อนดาบ ฟ้อนเงินฝ้าย ฟ้อนดำแผ่น เป็นต้น (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านย้อ เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 22)

ภาพ 10 การแสดงการเป่าขลุ่ย

ภาพ 11 การตีกลอง

หัตถกรรมของที่ระลึก

ชุมชนชาวบ้านฮ้อยยังรักษาฝีมือ มีเครื่องหัตถกรรม ที่มีการสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ เช่น การทอผ้า เข็มฝ้าย การจักสาน และการผลิตเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 24)

ภาพ 12 เครื่องหัตถกรรม

การทอผ้า เข็มฝ้าย

การทอผ้า เข็มฝ้าย เป็นอาชีพหนึ่งที่ผู้หญิงได้ปฏิบัติกันเป็นประจำ และทุกๆ ครั้วเรือน ภายหลังเสร็จจากการเก็บเกี่ยวข้าว และทำการเก็บดอกฝ้ายที่ได้ปลูกอยู่ตามริมรั้ว สวน จากนั้นนำมาตากแห้งก่อนจะนำมาผลิตเป็นเส้นฝ้าย เพื่อทอเป็นผืนผ้า (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 25)

ภาพ 13 การเส้นฝ้าย

ภาพ 14 การทอผ้า

การผลิตเครื่องปั้นดินเผา

ประชาชนยังสืบทอดการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ในแขนงการผลิตหัตถกรรมอุตสาหกรรมเพื่อที่นำมาวางจำหน่ายตามท้องตลาด และตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยว (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมสำหรับบ้านฮ้อย เมืองเบง แขวงอุดมไชย, 2011: 25)

ภาพ 15 การผลิตเครื่องปั้นดินเผา

การจักสาน

ชาวบ้านส่วนมากยังสืบทอดการจักสานเครื่องหัตถกรรมไม้ไผ่ต่างๆ เพื่อใช้ภายในครัวเรือน และมีบางครัวเรือนที่ผลิตขายเพื่อสร้างเป็นรายได้เสริม ให้แก่ครอบครัว ส่วนใหญ่การผลิตจะเป็นการผลิต กระติบข้าว ไช ข้อง ภาโตกข้าว เป็นต้น

ปัจจุบัน โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกระทรวงวัฒนธรรมและท่องเที่ยว ได้สนับสนุนงบประมาณสร้างเตาเผาที่ได้มาตรฐาน 1 ควบคู่กับการฝึกอบรมยกระดับการผลิตเพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชาวบ้าน จึงทำให้ประชาชนมีจุดแข็งในผลิต เพื่อวางจำหน่ายสู่ท้องตลาดในปัจจุบัน และ อนาคต นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริม กลุ่มการท่องเที่ยว ด้วยการย้อมสีผ้าธรรมชาติ การจักสาน และกิจกรรม อื่นๆ (แผนพัฒนาบ้านท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม สำหรับบ้านย้อย เมืองแขวง แขวงอุดมไชยประเทศลาว, 2011: 26)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บ้านย้อย เป็นหมู่บ้านที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชน และเหมาะสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคได้เป็นอย่างดี และได้สอดคล้องก่อนนโยบายของรัฐบาล ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความผาสุกได้เป็นอย่างมาก

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของ ผู้ให้ข้อมูลบ้านย้อย เมืองแขวง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการศึกษา กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองแขวง แขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้เกี่ยวกับการให้บริการ การท่องเที่ยว ดังนั้นผลการศึกษาพิจารณาได้ดังนี้

เพศ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 54.3 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 45.7 เป็นเพศชาย เนื่องจากชุมชนบ้านย้อย เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยกิจกรรมที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวคือ การทอผ้า ซึ่งดำเนินการโดยเพศหญิงด้วยเหตุนี้ในกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นหญิงมากกว่าชาย ซึ่งได้สอดคล้องกับการรายงานของสำนักงานสถิติของแขวงอุดมไชย ในปี (ค.ศ. 2012) ว่าบ้านย้อย เมือง แขวงอุดมไชยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 682 คน หญิง 346 คนมากกว่า ชาย 336 คน (แผนกแถลงข่าววัฒนธรรมและท่องเที่ยวแขวงอุดมไชย, 2012:5) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ

เพศ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	48	45.7
หญิง	57	54.3
รวม	105	100.0

อายุ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 23.8 คืออายุมากกว่า 50 ปี รองลงมาร้อยละ 22.9 มีอายุ ระหว่าง 21-30 ปี รองลงมา ร้อยละ 21.9 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และรองลงมาร้อยละ 2.8 คืออายุน้อยกว่า 20 ปี โดยผู้ให้ข้อมูลมี อายุเฉลี่ย 39.96 ปี คืออายุต่ำสุด 18 ปี และอายุสูงสุด 83 ปี ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่าความแตกต่าง ของอายุไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กับพจนานา สนวนศรี (2545: 174) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (local participation) แนวโน้มของการเปิดให้ชุมชนมีส่วนร่วม และเข้ามาจัดการกับการท่องเที่ยวเองมีแนวโน้มที่ชัดเจน และสูงขึ้นเรื่อยๆ เช่นการเปลี่ยนเป็นจากการมองว่า ชุมชนที่ได้รับการท่องเที่ยวเป็นชุมชนที่มี วัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยวเปลี่ยนเป็นให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวในการ จัดรูปแบบการท่องเที่ยว และดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งรวมไปถึงการจัดแสดง และจัด จำหน่ายสินค้า และผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายใน และนอกชุมชนที่เป็นการส่งเสริมการตลาดทำให้ สังคมภายนอกรู้จักชุมชนมากขึ้น รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามอายุ

อายุ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	3	2.8
21-30 ปี	24	22.9
31-40 ปี	30	28.6

ตาราง 2 (ต่อ)

อายุ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
41-50 ปี	23	21.9
มากกว่า 50 ปี	25	23.8
รวม	105	100.0

หมายเหตุ	ค่าเฉลี่ย = 39.96	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 12.79
	ค่าต่ำสุด = 18	ค่าสูงสุด = 83

สถานภาพสมรส

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 81.0 มีสถานภาพสมรส รองลงมา ร้อยละ 9.5 มีสถานภาพโสด รองลงมา ร้อยละ 8.6 มีสถานภาพการหย่าร้าง/แยกกันอยู่ และรองลงมา ร้อยละ 1.0 สถานภาพของการเป็นม่าย จะเห็นได้ว่าสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ จามริก (2527: 22) ให้ความหมายของชุมชนว่าไม่ได้หมายความว่าคั้งประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมตามที่นักวิชาการ หรือองค์กรพัฒนาตั้งขึ้นแท้จริงแล้วต้องให้ชุมชนมีกิจกรรม และวิธีดำเนินการของเขาเองในชุมชน รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	10	9.5
แต่งงาน	85	81.0
หย่า/แยกกันอยู่	9	8.6
ม่าย	1	1.0
รวม	105	100.0

ระดับการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 32.4 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รองลงมาร้อยละ 17.1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 8.6 สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และรองลงมาร้อยละ 1.08 สำเร็จการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และไม่ได้ศึกษาเนื่องจากระดับการศึกษาได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดผลสำเร็จได้ ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะยังมีระดับศึกษาอยู่ในระดับที่แตกต่างกันก็ตามแต่การท่องเที่ยวชุมชนจำเป็นต้องอาศัยแต่ความพร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลักสำคัญเพื่อที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้กลายเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นฤพร เวศอุไร (2552: 31) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญในการเข้าร่วมพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นการให้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท สอดคล้องกับ เอกวิทย์ นวเศรษฐ (2544: 7) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	1	1.0
ประถมศึกษา	42	40.0
มัธยมศึกษา	34	32.4
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	9	8.6
ปริญญาตรี	18	17.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	1.0
รวม	105	100.0

อาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 61.9 ประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 21.0 ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมาร้อยละ 14.3 ประกอบอาชีพธุรกิจและรองลงมาร้อยละ 2.9 ประกอบอาชีพรับจ้าง เนื่องจากการเกษตรในพื้นที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว จึงเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ ไร่ไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544: 4-6-13) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม หมายถึง “การให้โอกาสชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภทร่วมดำเนินการคือ ร่วมวางแผนการจัดการ ด้วยกันร่วมลงทุนเป็นหุ้นส่วนด้วยกันและได้รับผลประโยชน์ ทั้งรายได้ และผลกำไรอย่างเสมอภาคกัน” จากนี้ยังกล่าวถึง การจัดการท่องเที่ยวชุมชน วิถีชีวิตชนบทว่า ต้องมองในภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เป็นวงจร แต่ละส่วนมีผลกระทบต่อกัน และกัน องค์ประกอบของการจัดการบริการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญ และสัมพันธ์กันเป็นวงจรของแต่ละส่วน ซึ่งต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพราะแต่ละส่วนมีผลกระทบต่อกัน รายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพ

อาชีพ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ	22	21.0
ธุรกิจ	15	14.3
เกษตรกร	65	61.9
รับจ้างทั่วไป	3	2.9
รวม	105	100.0

รายได้

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 39.1 มีรายได้น้อยกว่า 6,000,000 กีบต่อปี รองลงมาร้อยละ 32.4 มีรายได้ในระหว่าง 6,000,001-12,000,000 กีบต่อปี รองลงมาร้อยละ 18.1 มีรายได้ในระหว่าง 12,000,001-20,000,000 กีบต่อปี รองลงมาร้อยละ 7.6 มีรายได้ระหว่าง

ร้อยละ 9.5 มีอาชีพปั้นดินเผา รองลงร้อยละ 6.6 มีอาชีพให้บริการที่พักแรม รองลงมาร้อยละ 2.9 รับจ้างทั่วไป และเป็นพนักงานนำเที่ยว และรองลงมาร้อยละ 1.9 มีอาชีพเป็นหมอพร (ผู้ให้พรในการบายศรีสู่ขวัญ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาชีพของคนในชุมชนมีความเกี่ยวข้องและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวได้แต่จะส่งผลดีในทางการท่องเที่ยวชุมชนในการประกอบอาชีพเข้าในการท่องเที่ยวชุมชนด้วยการนำมาสร้างเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านช้อยได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิระพล ทองมา และ ประเจต อำนวย (2547: 87) ที่ระบุว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลทางด้านบวกต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเห็น และเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่มาจากสถานที่ต่างวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีมูลค่าสูงขึ้น รายละเอียดดังตาราง 7

ตาราง 7 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการท่องเที่ยว

อาชีพ	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ	22	21.0
รับจ้างทั่วไป	3	2.9
ที่พักแรม	7	6.6
ธุรกิจ	15	14.3
จักสาน	12	11.4
ทอผ้า	24	22.9
นักแสดง	7	6.6
ปั้นดินเผา	10	9.5
พนักงานนำเที่ยว	3	2.9
หมอพร (ผู้ให้พรในการบายศรี)	2	1.9
รวม	105	100.0

ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 98.1 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการให้บริการท่องเที่ยวชุมชน และรองลงมาร้อยละ 1.9 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการให้บริการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการให้บริการ และกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนที่มีคุณภาพทางการท่องเที่ยวซึ่งส่งผลในการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในแต่ละปีด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวชุมชนจึงต้องได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ในด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและมีความเหมาะสมต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับอนุรักษบัญญัติ (2548: 186) ที่ระบุว่า กระบวนการเรียนรู้เป็นแนวทางหลักของการพัฒนาชุมชน และทรัพยากรบุคคล ที่ทำให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยตนเอง ที่สำคัญย่อมทำหน้าที่นกลไก กลั่นกรองความช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาในรูปแบบของความรู้ทางวิชาการหรือปัจจัยทางการเงิน และวัตถุ มิให้เกิดความสับสน และนำไปสู่ความแตกต่างของชุมชน ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดของชุมชน จึงเป็นวิธีการที่ชุมชนสามารถเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกชุมชน และบุคคลภายนอก รายละเอียดดังตาราง 8

ตาราง 8 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยวชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลได้รับการฝึกอบรมการบริการ ท่องเที่ยวชุมชน	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	2	1.9
เคย	103	98.1
รวม	105	100.0

ตอนที่ 3 กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองเบง แขวงอุดมไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองเบง แขวงอุดมไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกชุมชน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวชุมชนจำนวน 105 ราย โดยมีประเด็นที่ศึกษาคือ การมีส่วนร่วมในด้านการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เครื่องมือในการประเมินใช้แบบประเมินค่าแบบให้ค่า (rating scale) ซึ่งเกณฑ์การแปรผลการวัดระดับการมีส่วนร่วมปรากฏในบทที่ 3

ผลจากการศึกษา กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านย้อย เมืองเบง แขวงอุดมไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่การมีส่วนร่วมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.13) โดยการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.77) ส่วนของการมีส่วนร่วมในการวางแผนของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.34) จากนี้การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของชุมชนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.84) รายละเอียดดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านย้อย เมืองเบง แขวงอุดมไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	ผู้ให้ข้อมูล (n=105)		
	ค่าเฉลี่ย	SD.	ระดับการมี ส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน	2.77	1.09	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของชุมชน	3.18	1.12	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน	3.34	1.14	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.52	1.07	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.84	1.13	ปานกลาง
รวม	3.13	1.11	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในด้านการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน

จากการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ้อย เมืองแขวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในประเด็นการมีส่วนร่วมด้านการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.77) ผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับปานกลางในประเด็นการเข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.82) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 41.9 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 22.9 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 15.2 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 12.4 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 7.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการมีส่วนร่วมประชุมในการวิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหาดต่อกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.74) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 22.9 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 16.2 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และ มีส่วนร่วมในระดับน้อย และรองลงมาร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.75) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 21.9 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 16.2 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 14.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย และรองลงมาร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ในด้านการมีส่วนร่วมประชุมในการพิจารณากิจกรรมการแสดง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.73) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 38.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 21.0 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 17.1 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 4.8 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลตอบแทน หรือผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 44.8 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 18.1 มีส่วนร่วมใน

ระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 13.3 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 5.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมด้านการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคนในชุมชนเป็นผู้ที่รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และต้องมีแนวทางในที่จะแก้ไขได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสำหรับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรม (2546: 187) ได้ระบุว่า ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกและสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยงชุมชนเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมของชุมชนได้แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการกิจกรรมการท่องเที่ยง อีกทั้งยังระบุอีกว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยงโดยการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นในตนเอง เดียวกันนั้นการที่ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยงเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่ถือว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวนั้นมีความเหมาะสม จากนี้ยังสอดคล้องกับ สโรบล และคณะ (2546: 12) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยงโดยชุมชน หมายถึง ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยงบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยงโดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ต่างๆ รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืน คู่คนรุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น สอดคล้องกับ ปรัชญา เวชศาสตร์ ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่าเป็นการที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายาม หรือใช้ทรัพยากรบางอย่างในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการท่องเที่ยงดังรายละเอียดในตาราง 10

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน

ประเด็นการมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (n=105)												\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พักผ่อน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักผ่อนในชุมชน	13	12.4	24	22.9	44	41.9	16	15.2	8	7.6	105	100%	2.82	1.07	ปานกลาง
มีส่วนร่วมประชุมในการวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาต่อกิจกรรมต่างๆทางการท่องเที่ยวของชุมชน	170	16.2	24	22.9	40	38.1	17	16.2	7	6.7	105	100%	2.74	1.11	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการค้นคิดผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวชุมชน	17	16.2	23	21.9	42	40.0	15	14.3	8	7.6	105	100%	2.75	1.12	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการพิจารณากิจกรรมการแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่นการบายศรี	18	17.1	22	21.0	40	38.1	20	19.0	5	4.8	105	100%	2.73	1.10	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลตอบแทนหรือผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน	14	13.3	19	18.1	47	44.8	19	18.1	6	5.7	105	100%	2.84	1.05	ปานกลาง
ภาพรวม													2.77	1.09	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน

จากการศึกษาถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านขี้เมืองแขวง อุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเด็นการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับปานกลางในประเด็นการเข้าร่วมในการวางแผนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.19) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 41.9 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 16.2 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 13.3 มีส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ส่วนการมีส่วนร่วมประชุมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การทอผ้า การจักสาน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.22) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 24.8 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 14.3 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 11.4 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการวางแผน การผลิตสินค้าและบริการเพื่อที่จะตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.21) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 41.0 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 11.4 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 10.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมา ร้อยละ 1.1 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมการแสดง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี (ค่าเฉลี่ย 3.17) ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 41.0 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 25.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 12.4 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 11.4 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และรองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ จัดสรร ผลตอบแทน หรือผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.11) ผลการศึกษายังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 38.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 25.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 16.2 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 10.5 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และรองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลในการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการเข้าร่วมประชุมในการวางแผนต่อกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเป็นรองรับนักท่องเที่ยว และให้เกิดความหลากหลายในการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับชนัญ วงษ์วิภาค (2545: 57) ได้กล่าวว่า การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ต้องประสานความรู้ของผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานของรัฐ ที่ต้องมีข้อตกลงร่วมกันของสิ่งที่ควรอนุรักษ์ และสิ่งที่อยากให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดลักษณะดังกล่าว การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) นักท่องเที่ยวต้องมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ก่อนที่จะเดินทางไปยังจุดหมาย เพื่อช่วยให้เข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่อคติต่อผู้คนที่อยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน 2) แบบแผนการดำรงชีวิตของชุมชนในพื้นที่ ไม่ควรหยุดนิ่ง แต่ควรดำเนินอยู่ อย่างปกติ ที่กำลังเป็นอยู่ 3) เสนอให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าใจว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวในขณะนั้น คือรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่ง รายละเอียดดังตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการวางแผนของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (n=105)												\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
มีส่วนร่วมในการวางแผนในกิจกรรมการ ท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามา พักแรมในชุมชน	10	9.5	14	13.3	44	41.9	20	19.0	17	16.2	105	100%	3.19	1.19	ปานกลาง
มีส่วนร่วมประชุมในการวางแผนดำเนิน กิจกรรมต่างๆทางการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การทอผ้า การจักสาน เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าร่วม	10	9.5	12	11.4	42	40.0	26	24.8	15	14.3	105	100%	3.22	1.12	ปานกลาง
มีส่วนร่วมวางแผนการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน	11	10.5	12	11.4	43	41.0	21	20.0	18	1.1	105	100%	3.21	1.17	ปานกลาง
มีส่วนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการแสดง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี	10	9.5	13	12.4	34	41.0	27	25.7	12	11.4	105	100%	3.17	1.09	ปานกลาง
มีส่วนร่วมวางแผนการจัดการ วัฒนธรรม ผลตอบแทน หรือผลประโยชน์จากการ จัดการท่องเที่ยวชุมชน	10	9.5	17	16.2	40	38.1	27	25.7	11	10.5	105	100%	3.11	1.10	ปานกลาง
ภาพรวม													3.18	1.12	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติตามแผน

จากการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ่อม เมืองแขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเด็นการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับการมีส่วนร่วมมากในประเด็นการเข้าร่วมในการดำเนินการตามแผนให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.27) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 37.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 17.1 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 13.3 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 4.8 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.27) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 31.4 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 28.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 18.1 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 15.2 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุดและรองลงมา ร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อที่จะตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.33) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 5.7 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนดำเนินกิจกรรมการแสดง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี (ค่าเฉลี่ย 3.37) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 27.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 17.1 มีส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.46) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 27.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 24.8 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 15.2 ส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 7.6 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด โดยแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลในการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติตามแผนการอยู่ในระดับมาก

การผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติตามแผนต่อกิจกรรมต่างๆ ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคนในชุมชนเพื่อให้อยู่ในความพร้อมไว้คอยบริการแก่นักท่องเที่ยวที่เกิดจากความพึงพอใจของชุมชนเข้าในการบริการแก่นักท่องเที่ยวซึ่งมีความสามารถตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ปธาน สุวรรณมงคล (2526: 72) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ลักษณะ เช่นกันคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินการดำเนินงาน รายละเอียดดังตาราง 12

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (n=105)												\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนการให้บริการด้านกิจกรรมต่างๆ เช่น ที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน	5	4.8	18	17.1	39	37.1	29	27.6	14	13.3	105	100%	3.27	1.05	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน	7	6.7	19	18.1	33	31.4	30	28.6	16	15.2	105	100%	3.27	1.13	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน	6	5.7	21	20.0	30	28.6	28	26.7	20	19.0	105	100%	3.33	1.16	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินกิจกรรมการแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี	7	6.7	18	17.1	30	28.6	29	27.6	21	20.0	105	100%	3.37	1.17	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	8	7.6	16	15.2	26	24.8	29	27.6	26	24.8	105	100%	3.46	1.23	มาก
ภาพรวม													3.34	1.14	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์

จากการศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านขี้เมืองแขวงอุดมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า กลุ่มตัวอย่างในประเด็นการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับการมีส่วนร่วมมากในประเด็นการเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.58) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 40.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 34.3 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 16.2 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และรองลงมาร้อยละ 4.8 มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ส่วนการมีส่วนร่วมในรับผลประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.59) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 39.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 17.1 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับมาก และ รองลงมา ร้อยละ 3.8 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อที่จะตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.52) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 37.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 30.5 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 5.7 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ในด้านการที่ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการแสดง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี (ค่าเฉลี่ย 3.51) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 33.3 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 23.8 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด รองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.40) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 30.5 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมา ร้อยละ 23.8 มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 12.4 มีส่วนร่วมในระดับมาก และรองลงมา ร้อยละ 9.5 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

จากนี้ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลในการมีส่วนร่วมด้านการได้รับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องด้วยเข้าร่วมปฏิบัติตามแผนต่อกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเป็นรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังช่วยกันป้องกันการเกิดความขัดแย้งกับภายในชุมชนเพื่อที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2547: 32) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงน่าจะหมายถึง การมีประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ และควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม และได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง จากการศึกษาให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของสถาบัน UNRISD (United Nations Research Institute for Social Development) และนักวิชาการทั้งหลายสามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน โดยทั่วไปว่า คือการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา หาสาเหตุปัญหา กำหนดวิธีแก้ไขปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหาคด้วยประชาชนเอง ไม่ใช่เป็นการกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเขาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เขาสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอย่างแท้จริง และเป็นการสร้างสมรรถภาพ และความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะแก้ปัญหาของตนเองต่อไป รายละเอียดดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (n=105)												\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักผ่อนในชุมชน	5	4.8	5	4.8	36	34.3	42	40.0	17	16.2	105	100%	3.58	0.97	มาก
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆทางการท่องเที่ยวของชุมชน	4	3.8	7	6.7	35	33.3	41	39.0	18	17.1	105	100%	3.59	0.97	มาก
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน	6	5.7	7	6.7	39	37.1	32	30.5	21	20.0	105	100%	3.52	1.06	มาก
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการแสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี	7	6.7	10	9.5	35	33.3	28	26.7	25	23.8	105	100%	3.51	1.15	มาก
มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	10	9.5	13	12.4	32	30.5	25	23.8	25	23.8	105	100%	3.40	1.24	มาก
ภาพรวม													3.52	1.07	มาก

การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล

จากการศึกษาถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮ้อย เมือง แวงอุดมไชย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในประเด็นการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับมาก ในประเด็นการเข้าร่วมในการติดตามประเมินผลด้านการให้บริการ เช่น ที่พักแรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.77) ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 35.2 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 26.7 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 19.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 13.3 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 5.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลต่อกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.75) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 28.6 มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 21.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมา ร้อยละ 15.2 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ในส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการผลิตสินค้าและบริการเพื่อที่จะตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.85) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 37.1 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 24.8 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 20.0 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 11.4 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 6.7 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการแสดง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การบายศรี (ค่าเฉลี่ย 2.87) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 31.4 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 25.7 มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาร้อยละ 22.9 มีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 12.4 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และรองลงมาร้อยละ 7.6 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการประเมินความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.00) ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ร้อยละ 24.8 มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 23.8 มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในระดับน้อย รองลงมาร้อยละ 14.3 มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และรองลงมาร้อยละ 13.3 มีส่วนร่วมในระดับมาก

จากนี้ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในการมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการเข้าร่วมประเมินต่อกิจกรรมต่างๆ และการให้บริการ ทางการท่องเที่ยวของชุมชน

เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการเข้ามาใช้บริการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับชิววิทย์ ศิริเวชกุล (2544: 43-49) ได้สรุปการบรรยายของ Dr. Erik Holm Petersen ผู้เชี่ยวชาญพิเศษจากองค์การ ท่องเที่ยวโลก (WTO) ที่กล่าวถึง หัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของ ชุมชนอันรวมถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้การท่องเที่ยว เชิงชุมชนจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว ลักษณะนี้ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน (product sales) กิจกรรมการแสดง ทางวัฒนธรรม (cultural shows) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงหมู่บ้าน (village based activities) กิจกรรมการพักผ่อนในหมู่บ้าน ซึ่งมีทั้งการจัดแคมป์ การจัดที่พักแรมแบบโฮมสเตย์ และการจัด สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักแรมในหมู่บ้านรายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลของชุมชน

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล (n=105)												\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในด้าน การให้บริการ เช่น ที่พักแรมเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักแรมในชุมชน	14	13.3	28	26.7	37	35.2	20	19.0	6	5.7	105	100%	2.77	1.08	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลต่อ กิจกรรมต่างๆทางการท่องเที่ยวของชุมชน	16	15.2	30	28.6	30	28.6	22	21.0	7	6.7	105	100%	2.75	1.15	ปานกลาง
มีส่วนร่วมประเมินผลการผลิตสินค้าและ บริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวชุมชน	12	11.4	26	24.8	39	37.1	21	20.0	7	6.7	105	100%	2.85	1.07	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินความ พึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมการ แสดงเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่น การ บายศรี	13	12.4	27	25.7	33	31.4	24	22.9	8	7.6	105	100%	2.87	1.13	ปานกลาง
มีส่วนร่วมในการประเมินความพลัดภัยของ นักท่องเที่ยว	14	13.3	26	24.8	25	23.8	25	23.8	15	14.3	105	100%	3.00	1.26	ปานกลาง
ภาพรวม													2.84	1.13	ปานกลาง